

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

(SUMMARY AND RECOMMENDATION)

การศึกษาเรื่อง “ความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษาดำบลแม่ณะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1. เพื่อศึกษาสถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรที่ต้องการ จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนในตำบลแม่ณะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ 2. เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนของเกษตรกร ตำบลแม่ณะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนให้แก่เกษตรกร ตำบลแม่ณะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

จากแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร ที่อาศัยอยู่ในตำบลแม่ณะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม มาถอดรหัส จัดหมวดหมู่ และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) โดยใช้ค่าทางสถิติ ตารางแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาสรุปเป็น 4 ตอนดังนี้

สรุปผลการวิจัย

(Summary)

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่มีความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และมีอายุระหว่าง 36 – 40 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน

5.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ยต่อปี ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท จำนวนแรงงาน 3 - 4 คน ระยะเวลาประกอบอาชีพการเกษตรระหว่าง 11 – 20 ปี กรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของตนเอง ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรต่ำกว่า 10 ไร่

ใช้ที่ดินทำไร่ ปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดเพียงพอับความต้องการของตลาด มีการนำผลผลิตไปแปรรูปจำนวนน้อย ได้แก่ ลูกชิด ใบเมี่ยง กระเทียมดอง และอื่นๆ ทำให้ผลผลิตที่แปรรูปขายได้ปริมาณน้อย

5.3 ข้อมูลด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในท้องถิ่น ได้แก่ กลุ่มจักสาน กลุ่มแปรรูปผลไม้ และกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร หน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาช่วยส่งเสริมอาชีพ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลกรมวิชาการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจ ในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่ภาครัฐแนะนำให้เกษตรกร

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้ง วิสาหกิจชุมชนที่ภาครัฐแนะนำให้เกษตรกร ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก ร้อยละ 90 มีความรู้ความเข้าใจในการ จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่ภาครัฐแนะนำ อยู่ในระดับมีความรู้มาก โดยรับรู้ตามลำดับดังนี้

1. รับรู้ว่าวิสาหกิจชุมชนช่วยค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ความรู้เรื่องสมุนไพร ความรู้ในการทำเครื่องจักสาน สามารถนำมาประยุกต์สร้างสรรค์งานใหม่ๆ ที่มีคุณค่าและเพิ่มมูลค่า
2. รับรู้ว่าวิสาหกิจชุมชนมีระบบในการจัดการ ที่ชัดเจนสามารถสำรวจความต้องการตลาดมาแนะนำกับชุมชนเพื่อให้ผลิตและจำหน่ายสินค้าที่แปรรูปได้
3. รับรู้ว่าวิสาหกิจชุมชนมีระบบในการจัดการที่ชัดเจน แยกแยะได้ว่าอะไรทำเพื่อกิน เพื่อใช้ และอะไรที่เหลือกินเหลือใช้จะนำไปแปรรูป
4. รับรู้ว่าวิสาหกิจชุมชนช่วยให้ชุมชนมีแผนการ จัดการทุนของชุมชนอย่างเป็นระบบขึ้น
5. รับรู้ว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นการนำผลผลิตการเกษตรหรือ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ ของท้องถิ่น เข้าสู่ตลาดผู้บริโภค
6. รับรู้ว่าวิสาหกิจชุมชนช่วยในการมองหาจุดแข็ง (มูลค่าเพิ่ม) ในเรื่องของป่าไม้ ดิน น้ำ และธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
7. รับรู้ว่าวิสาหกิจชุมชนช่วยสร้างอาชีพและ รายได้บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองของชุมชนพึ่งตนเองได้
8. รับรู้ว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นการดำเนินงานธุรกิจต่างๆ ในชุมชนเพื่อครอบครัวยังคงพึ่งตนเองได้

9. รับรู้่วิสาหกิจชุมชนช่วยในการส่งเสริมให้ชุมชน ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและ คำนึงถึงคนในรุ่นต่อไป

10. รับรู้่วิสาหกิจชุมชนช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชน

จากข้อมูลข้างต้นคำถามทุกข้อล้วนมีความสัมพันธ์กับวิสาหกิจชุมชนทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างมากในเรื่องการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่ภาครัฐแนะนำ

ตอนที่ 3 ข้อมูลระดับความต้องการของเกษตรกร ในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า โดยภาพรวมแล้วปัจจัยทุกด้านมีผลต่อความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.29) โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญตามลำดับเรื่อง ดังนี้

1. ต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มอาชีพและนำสินค้าไปจำหน่ายนอกสถานที่
2. ต้องการให้วิสาหกิจชุมชนสนับสนุนช่วยเหลือในการซื้อสินค้าชุมชน
3. ต้องการให้วิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นในหมู่บ้าน
4. ต้องการให้วิสาหกิจชุมชนสร้างเครือข่ายสินค้าชุมชนภายใน และภายนอกชุมชน
5. ต้องการให้วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ในการผลิตสินค้าเพื่อบริโภคและจำหน่ายเอง
6. ต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยเรื่องกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ จัดทุนหมุนเวียนให้ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ทำให้ทราบว่า เกษตรกรมีความต้องการให้ วิสาหกิจชุมชนช่วยสนับสนุนทั้ง 6 เรื่องนี้ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันกับเรื่องของ การขายผลผลิต อาจจะเป็นเพราะปริมาณผลผลิตในแต่ละหมู่บ้านมีมาก ทำให้กลุ่มนายทุนมาแสวงหาผลประโยชน์ และในเรื่องของเงินลงทุนก็ยังเป็นปัญหาใหญ่ของเกษตรกรอยู่จึงต้องการให้มีการสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐ

ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนมากมีความคิดเห็นว่า ชุมชนของตนเองมีความเหมาะสม ในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เพราะ แต่ละชุมชนต้องการที่จะหารายได้เพิ่มมากขึ้นในช่วงเวลาว่างจากการทำอาชีพทางการเกษตร และยังต้องการที่จะนำสินค้าทางการเกษตรที่เหลือจาก

การจำหน่ายไปแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนของเกษตรกร

1. ให้ผู้นำชุมชนเชิญประชุมพร้อมกับอธิบายการจัดตั้ง วิสาหกิจชุมชนโดยละเอียดอีกครั้ง เพื่อเป็นการทบทวนความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างเกษตรกรกับหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาว และ กรมวิชาการเกษตร
2. การรวมกลุ่มเกษตรกรที่สนใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นการแสดงเจตนาร่วมกันในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

(Implications)

การศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนระดับ มากที่สุด ในเรื่องของความต้องการให้วิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ มักจะถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางทำให้ได้ราคาไม่สูงเมื่อเทียบกับผลผลิต ที่มีคุณภาพ จึงต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยสนับสนุนในการนำผลผลิตที่ได้ไปขายให้หรือแนะนำแหล่งขายที่อื่นๆ พร้อมแนะนำการนำผลผลิตไปแปรรูปให้หลากหลายเพื่อเพิ่มราคา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ณรงค์ศักดิ์ มาละ (2546) ที่ได้ศึกษาการรวมกลุ่มของชุมชนที่สามารถทำให้เศรษฐกิจของชุมชนพึ่งตนเองได้ ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนระบบการผลิตเพื่อขายมาเป็นการผลิตเพื่อยังชีพพอเพียงแล้วจึงขาย การขายผลผลิตก็ต้องสร้างมูลค่าเพิ่มให้มากขึ้นโดยการแปรรูปการผลิตรวมกันกับสมาชิก และการศึกษาของ จงกต จอมเมือง (2542) ได้ศึกษา เรื่องธุรกิจชุมชนของกลุ่มสหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด ผลการศึกษาพบว่า การรวมกลุ่มธุรกิจชุมชน เป็นการสร้างงานและรายได้ให้กับสมาชิกภายในกลุ่มหรือบุคคลอื่นๆ เนื่องมาจากการซื้อผลผลิตจากเกษตรกรและมีการรวบรวมผลผลิตจากภายในกลุ่มสหกรณ์เองแล้วนำมาแปรรูปทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชน

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้มีองค์การรองรับในการดำเนินธุรกิจของชุมชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ต้องมีผู้รับผิดชอบบริหารจัดการจัดการและระบบงาน จะทำให้สามารถขอรับการสนับสนุนเงินทุน จากแหล่งต่างๆ ได้ ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ตามแนวทางของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้เป็นวิสาหกิจชุมชนตามหลักของโครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตของชุมชนพร้อมทั้งเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่นต่อไป โดยมีคุณสมบัติและวิธีการจัดตั้งดังนี้

คุณสมบัติของวิสาหกิจชุมชน

1. เป็นวิสาหกิจชุมชนภายใต้การส่งเสริมของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
2. สมาชิกประกอบด้วยเกษตรกรผู้มีภูมิลำเนาหรือดินที่อยู่ในตำบลนั้น
3. สมาชิกเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ มีการลงทุนร่วมกัน
4. วิสาหกิจชุมชนมีความพร้อมในด้านบุคลากร การบริหารจัดการ มีการจัดทำบัญชี มีการกำหนดกติกา ระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติของกลุ่ม
5. วิสาหกิจชุมชนมีพร้อมที่จะจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน เมื่อกฎหมายเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนประกาศใช้

วิธีการจัดตั้ง

1. เกษตรกรในตำบลรวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน ตำบลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบการวิสาหกิจชุมชน
2. คณะผู้จัดตั้งจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมกันจัดตั้งและ แจ้งความประสงค์ขอจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนต่อสหกรณ์จังหวัดโดยผ่านศูนย์บริการและ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
3. ผู้เข้าชื่อร่วมจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน นัดประชุมชี้แจงการจัดตั้ง และจัดทำใบสมัครและจัดทำทะเบียนสมาชิก
4. คณะผู้จัดตั้งจัดประชุมใหญ่วิสาหกิจชุมชน เพื่อพิจารณากำหนดกติกา หรือแนวทางปฏิบัติของวิสาหกิจชุมชนขึ้นถือใช้
5. คณะผู้จัดตั้งระดมเงินลงทุนรวมกันเป็นค่าหุ้นโดยการตกลงร่วมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป
(Recommendations for Future Research)

จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าเกษตรกรมีความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ที่ความหลากหลายในเรื่องต่างๆเช่น ความต้องการในการจำหน่ายพืชผลทางการเกษตร ความต้องการในการจำหน่ายสินค้าแปรรูปความต้องการในการสร้างมูลค่าเพิ่มในตัวสินค้า และความต้องการในเรื่องอื่นๆมากมาย ดังนั้นการศึกษาถึงศักยภาพของชุมชนว่ามีความพร้อมมากแค่ไหน เป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน และยังมีการศึกษาในเรื่องของทรัพยากรภายในชุมชน เงินทุนของชุมชน แรงงาน เพื่อให้ทราบถึงความเหมาะสมในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนต่อไป